EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 23.11.2016.
COM(2016) 857 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

saskaņā ar 85. panta 1. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 4. jūlija Regulā (ES) Nr. 648/2012 par ārpusbiržas atvasinātajiem instrumentiem, centrālajiem darījumu partneriem un darījumu reģistriem

1. IEVADS

Regulu (ES) Nr. 648/2012 par ārpusbiržas atvasinātajiem instrumentiem, centrālajiem darījumu partneriem un darījumu reģistriem (Regulu par Eiropas tirgus infrastruktūru) publicēja *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* 2012. gada 27. jūlijā, un tā stājās spēkā 2012. gada 16. augustā.

Regula par Eiropas tirgus infrastruktūru bija atbilde uz G20 līderu saistībām 2009. gada septembrī, proti: "Līdz 2012. gada beigām visi standartizētie ārpusbiržas atvasināto instrumentu līgumi jātirgo biržās vai elektroniskajās tirdzniecības platformās, ja piemērojams, un tiem jāveic tīrvērte ar centrālo darījumu partneru starpniecību. Par ārpusbiržas atvasināto instrumentu līgumiem būtu jāziņo darījumu reģistriem. Līgumiem, kuru tīrvērti neveic centralizēti, jāpiemēro augstākas kapitāla prasības.[1]"

Pašreiz daudzi atvasināto instrumentu regulatori visā pasaulē ir arī transponējuši šo apņemšanos savos tiesiskajos regulējumos.

Pirms 2007. gada finanšu krīzes regulatoriem trūka informācijas par darbību atvasināto instrumentu tirgos; tas nozīmēja, ka riski varētu palikt nepamanīti, kamēr tie nebūtu materializējušies. Turklāt darījumu partneru kredītrisks starp ārpusbiržas atvasināto instrumentu darījumu partneriem bieži nebija mazināts; tas varēja izraisīt zaudējumus, ja viens darījuma partneris nespēj pildīt saistības, pirms ir izpildījis savus pienākumus. Tā kā šajos tirgos notiek liela apjoma darījumi un tirgus dalībnieki ir savstarpēji saistīti, šādi zaudējumi varētu radīt plašāku apdraudējumu finanšu sistēmai.

Tādējādi Regulas par Eiropas tirgus infrastruktūru mērķis ir veicināt pārredzamību un standartizāciju atvasināto instrumentu tirgos, kā arī samazināt sistēmisko risku, piemērojot regulas pamatprasības. Prasības ir šādas:

I. Standartizētu ārpusbiržas atvasināto instrumentu līgumu centralizēta tīrvērte.

II. Maržu prasības ārpusbiržas atvasināto instrumentu līgumiem, kuriem netiek veikta centralizēta tīrvērte.

III. Darbības riska mazināšanas prasības ārpusbiržas atvasināto instrumentu līgumiem, kuriem netiek veikta centralizēta tīrvērte[2].

IV. Ziņošana par visiem atvasināto instrumentu līgumiem.

V. Prasības centrālajiem darījumu partneriem (*CCP*).

[1] http://www.g20.utoronto.ca/2009/2009communique0925.html

[2] *Darbības riska mazināšanas prasības* attiecas uz Regulas par Eiropas tirgus infrastruktūru 11. panta 1. punkta prasībām novērtēt, saskaņot un apstiprināt ārpusbiržas atvasināto instrumentu darījumus, kuriem nav veikta tīrvērte, un sablīvēt un saskaņot portfeļus.

VI. Prasības darījumu reģistriem.

Saskaņā ar Regulas par Eiropas tirgus infrastruktūru 85. panta 1. punktu Eiropas Komisijai jāpārskata un jāsagatavo vispārējs ziņojums par Eiropas tirgus infrastruktūru regulu un jāiesniedz tas Eiropas Parlamentam un Padomei, pievienojot tam atbilstīgus priekšlikumus. Šajā pārskatīšanā ņems vērā nepieciešamību atbalstīt Eiropas Komisijas prioritāti, proti, nodarbinātības un izaugsmes veicināšanu.

2. IEINTERESĒTO PERSONU ATSAUKSMES

Regula par Eiropas tirgus infrastruktūru attiecas gandrīz uz visiem atvasināto instrumentu lietotājiem[3], ietverot visus darījumu partnerus, kas apstiprināti saskaņā ar Savienības finanšu pakalpojumu tiesisko regulējumu, nefinanšu darījumu partnerus, kuri veic uzņēmējdarbību Savienībā, kā arī centrālos darījumu partnerus un darījumu reģistrus. Šī regula ir tieši piemērojama visās Savienības dalībvalstīs.

Lai pārskatīšanas nolūkā apkopotu ieinteresēto personu atsauksmes, Komisija veica publisku apspriešanu par Regulas par Eiropas tirgus infrastruktūru īstenošanu[4]. Šī apspriešana notika laikā starp 2015. gada 19. maiju un 13. augustu, un tika saņemtas 172 atbildes no daudzām ieinteresētajām personām visā ES, kā arī trešās valstīs.

Turklāt uzaicinājuma sniegt atsauksmes apspriešanā[5] Kapitāla tirgu savienības iniciatīvas ietvaros no 2015. gada 30. septembra līdz 2016. gada 31. janvārim 278 respondenti izvirzīja pretenzijas, kas bija vērstas pret Regulas par Eiropas tirgus infrastruktūru noteikumiem. Tika nolemts gaidīt atsauksmes par šo iniciatīvu, lai gūtu patiesu un līdzsvarotu Regulas par Eiropas tirgus infrastruktūru īstenošanas situācijas un radušos problēmu atspoguļojumu, kā arī lai tie būtu atbilstošs pamats Regulas par Eiropas tirgus infrastruktūru pārskatīšanai. Sīkāks kopsavilkums par atbildēm Regulas par Eiropas tirgus infrastruktūru īstenošanas apspriešanā ir sniegts paziņojumā par atsauksmēm.

Arī no Eiropas Vērtspapīru un tirgu iestādes (EVTI) ir saņemti vairāki ziņojumi par dažādiem tematiem saistībā ar Regulu par Eiropas tirgus infrastruktūru, un Komisija tos ir ņēmusi vērā.

Visbeidzot, pārskatīšanas ietvaros specifiskas atsauksmes tika saņemtas no konkrētām Savienības iestādēm saskaņā ar Komisijas pilnvarām pārskatīt Regulu par Eiropas tirgus infrastruktūru atbilstoši 85. panta 1. punktam:

a) Eiropas Centrālo banku sistēmas (ECBS) dalībnieku novērtējums par vajadzību pēc pasākumiem, kas veicinātu centrālo darījumu partneru piekļuvi centrālās

[3] Saskaņā ar 1. panta 4. punktu Regula par Eiropas tirgus infrastruktūru var neattiekties uz konkrētām Savienības un trešo valstu publiskajām iestādēm.

[4] http://ec.europa.eu/finance/consultations/2015/emir-revision/index_en.htm

[5] http://ec.europa.eu/finance/consultations/2015/financial-regulatory-framework-review/index_en.htm

bankas likviditātes mehānismiem[6]. ECBS novērtējumā apsver, ka, lai gan kompetentajām iestādēm būtu jāturpina pētīt centrālo darījumu partneru likviditātes riska pārvaldības regulējumi, Regulā par Eiropas tirgus infrastruktūru nebūtu jāievieš noteikumi par piekļuvi centrālās bankas likviditātei. ECBS uzskata, ka tādējādi varētu mazināt centrālās bankas neatkarību, kas garantēta Līguma par Eiropas Savienības darbību 130. pantā, un radīt plaša mēroga morālo risku. Komisija piekrīt ECBS novērtējumam;

b) EVTI novērtējums par nefinanšu uzņēmumu veikto ārpusbirzas atvasināto instrumentu darījumu sistēmisko nozīmi, jo īpaši šīs regulas ietekmi uz ārpusbiržas atvasināto instrumentu izmantošanu nefinanšu uzņēmumos[7]. EVTI secina, ka pašreizējā riska ierobežošanas pieeja neaptver nozīmīgākos tirgus dalībniekus. EVTI ierosina likvidēt riska ierobežošanas izņēmumu un apsvērt tikai vienkāršas robežvērtības ieviešanu, lai aptvertu apjoma ziņā vislielākos tirgus dalībniekus. Pamatojoties uz EVTI atsauksmēm, Komisija piekrīt, ka dažiem nefinanšu darījumu partneriem pašreizējās pieejas piemērošana saskaņā ar Regulu par Eiropas tirgus infrastruktūru varētu radīt pārāk lielu slogu, ņemot vērā iespēju, ka ar to uzticamā veidā nesamazina sistēmisko risku. Riska ierobežošanas darbības iezīmes tomēr ir būtisks faktors, kad tiek apsvērta nefinanšu darījumu partneru sistēmiskā atbilstība, jo riska ierobežošanas iestādes parasti pārāk nepalielina saistību īpatsvaru, un tām ir kompensējošas pozīcijas attiecībā uz to ārpusbiržas atvasināto instrumentu līgumiem.

c) EVTI pārskats par centrālo darījumu partneru uzraudzības regulējuma darbību, tostarp uzraudzības kolēģiju efektivitāti, 19. panta 3. punktā noteikto attiecīgo balsošanas kārtību un EVTI pienākumiem, jo īpaši centrālo darījumu partneru atļauju piešķiršanas procesā[8]. EVTI ir konstatējusi dažus gadījumus, kad jāizstrādā vienota pieeja, jo īpaši attiecībā uz Regulas par Eiropas tirgus infrastruktūru 15. un 49. pantā paredzēto procesu piemērošanu. Apspriešanas laikā iegūtās atsauksmes apliecināja, ka ir liela interese par šo pantu piemērošanas precizēšanu. Eiropas iestādes turpmāk apsvērs uzraudzības konverģenci, kā arī publiski pieejamus kritērijus šo pantu piemērošanai;

d) EVTI un Eiropas Sistēmisko risku kolēģijas (ESRK) ziņojumi par maržu prasību efektivitāti, lai ierobežotu procikliskumu, un vajadzību noteikt papildu iejaukšanās spēju šajā jomā[9]. Abas iestādes izteica ierosinājumus procikliskuma

[6] ECBS ziņojums par vajadzību pēc pasākumiem, kas veicinātu centrālo darījumu partneru piekļuvi centrālās bankas likviditātes mehānismiem.

[7] Regulas par Eiropas tirgus infrastruktūru pārskata ziņojums Nr. 1 "Pārskats par ārpusbiržas atvasināto instrumentu izmantošanu nefinanšu darījumu partneru vidū".

[8] EVTI pārskats par centrālo darījumu partneru kolēģijām saskaņā ar Regulu par Eiropas tirgus infrastruktūru.

[9] ESRK ziņojums par maržu prasību efektivitāti, lai ierobežotu procikliskumu, un vajadzību noteikt papildu iejaukšanās spēju šajā jomā, EVTI Regulas par Eiropas tirgus infrastruktūru pārskata ziņojums Nr. 2 "Pārskats par maržu prasību efektivitāti, lai ierobežotu procikliskumu".

procedūras uzlabošanai. Komisija piekrīt ierosinājumam palielināt maržu prasību pārredzamību, jo šī informācija nepieciešama tīrvērtes dalībniekiem, lai efektīvi pārvaldītu riska darījumus un paredzētu pēkšņas maržu izmaiņas, taču citas izmaiņas veikt būtu pāragri, ņemot vērā esošo maržu un pret procikliskumu vērsto prasību neseno piemērošanu un skaidri izteiktas neveiksmes neesību saistībā ar maržu standartiem kopš tā brīža;

e) EVTI ziņojums par centrālo darījumu partneru politikas attīstību nodrošinājuma maržu un garantēšanas prasību jomā un to pielāgošanu lietotāju konkrētajām darbībām un riska profiliem[10]. EVTI secina, ka šajā posmā nav vajadzības pārskatīt Regulas par Eiropas tirgus infrastruktūru noteikumus par nodrošinājuma maržu un garantēšanas prasībām, jo ar Deleģēto regulu Nr. 153/2013 nodrošina pietiekami sīku skaidrojumu attiecībā uz šīm prasībām.

Dažādo iestāžu atsauksmes apliecina, ka Regulas par Eiropas tirgus infrastruktūru īstenošana sasniedz savus sākotnējos mērķus, proti, veicināt pārredzamību un standartizāciju atvasināto instrumentu tirgos, kā arī samazināt sistēmisko risku. Šīs atsauksmes ir pienācīgi ņemtas vērā šā ziņojuma izstrādē. Tomēr Komisija norāda, ka dažās jomās būtisku izmaiņu ieviešana Regulā par Eiropas tirgus infrastruktūru būtu pāragra, ņemot vērā to, ka pašreizējās prasības tikai nesen sāktas piemērot un līdz šim brīdim nav bijušas problēmas attiecīgo standartu piemērošanā.

3. ZIŅOJUMA MĒRĶIS

Komisijai saskaņā ar 85. panta 1. punktu ir pienākums sagatavot ziņojumu.

Ir svarīgi norādīt, ka dažas Regulā par Eiropas tirgus infrastruktūru noteiktās pamatprasības vēl jāievieš vai to ieviešana jāpabeidz. Konkrētāk, šajā posmā tīrvērtes pienākumus un maržu prasības attiecībā uz ārpusbiržas atvasināto instrumentu darījumiem, kuriem nav veikta tīrvērte, pagaidām nepiemēro pilnā apjomā. Saistībā ar to šajā posmā nav iespējams visaptveroši pārskatīt Regulas par Eiropas tirgus infrastruktūru ietekmi.

Tomēr ieinteresētās personas ir noteikušas vairākus jautājumus saistībā ar to prasību īstenošanu, kas jau tiek piemērotas (proti, prasības par ziņošanu darījumu reģistriem un darbības riska mazināšanu), kā arī konstatētās problēmas saistībā ar sagatavošanos tīrvērtes un maržu prasībām.

Konkrētāk, daudzas ieinteresētās personas uzskata, ka konkrēti atvasināto instrumentu tirgus dalībnieki saskaras ar būtiskām problēmām šo prasību īstenošanā, piemēram, ziņošanā par dažiem darījumiem un to tīrvērtes veikšanā, tādā mērā, kas var tikt uzskatīts par nesamērīgu ar Regulas par Eiropas tirgus infrastruktūru mērķiem un kas dažos gadījumos var pārmērīgi ietekmēt uzņēmumus, jo šo prasību īstenošana būtu

[10] Regulas par Eiropas tirgus infrastruktūru pārskata ziņojums Nr. 3 "Nošķiršanas un pārnesamības prasības".

dārga salīdzinājumā ar to radītajiem ieguvumiem tirgus pārredzamības un finanšu stabilitātes ziņā. Daudzi respondenti publiskajā apspriešanā savās atbildēs sniedza salīdzinājumu ar citu jurisdikciju īstenoto pieeju regulatīvajai reformai.

Šajā ziņojumā sniegts kopsavilkums par jomām, kurās apspriešanā iegūtās atsauksmes un dažādu iestāžu konkrētās norādes ir apliecinājušas, ka nepieciešami pasākumi, lai samērīgāk, lietderīgāk un efektīvāk nodrošinātu Regulas par Eiropas tirgus infrastruktūru mērķu izpildi.

4. NOTEIKTĀS GALVENĀS PROBLĒMAS

Regulas par Eiropas tirgus infrastruktūru pamatprasībās tiek vispārēji atbalstīti tās mērķi veicināt pārredzamību un standartizāciju atvasināto instrumentu tirgos un samazināt sistēmisko risku. Šīs pamatprasības — tīrvērte, maržu prasības, ziņošana, darbības riska mazināšanas prasības un uz darījumu reģistriem un centrālo darījumu partneriem attiecināmās prasības — ir būtiskas Regulas par Eiropas tirgus infrastruktūru mērķu sasniegšanai un starptautisko saistību izpildei saistībā ar regulatīvo reformu.

Tāpēc tiek uzskatīts, ka Regulas par Eiropas tirgus infrastruktūru pamatprasībās nav jāievieš būtiskas izmaiņas; pamatprasības ir nozīmīgas saistībā ar pārredzamības nodrošināšanu un sistēmisko risku mazināšanu atvasināto instrumentu tirgos.

Tomēr tika uzsvērtas vairākas jomas, kurās Regulas par Eiropas tirgus infrastruktūru prasības varētu pielāgot, neapdraudot vispārējos mērķus, lai:

i) vienkāršotu prasības un palielinātu to efektivitāti;

ii) samazinātu nesamērīgas izmaksas un slogus.

4.1. Prasību vienkāršošana un to efektivitātes palielināšana

Respondenti, tostarp centrālie darījumu partneri, tīrvērtes dalībnieki, nefinanšu darījumu partneri, nelieli finanšu un pensiju fondi, uzsvēra vairākas prasības, kuras varētu uzlabot, lai nodrošinātu atvasināto instrumentu tirgu stabilu darbību vai sniegtu iespēju tirgus dalībniekiem vienmērīgāk ieviest prasības, neapdraudot Regulas par Eiropas tirgus infrastruktūru mērķus un neieviešot papildu regulatīvo slogu.

4.1.1. Tīrvērtes pienākuma atcelšanas mehānisma ieviešana

Gan EVTI, gan ESRK uzsvēra, ka Regulas par Eiropas tirgus infrastruktūru ietvaros trūkst mehānisma tūlītējai tīrvērtes pienākuma atcelšanai, norādot, ka tas var būt nepieciešams, lai ātri reaģētu uz straujām pārmaiņām tirgus apstākļos (piem., radikālām izmaiņām apjomos, kuriem veikta tīrvērte, vai likviditātē) un ātri atceltu vai pārtrauktu tīrvērtes pienākumu, ja attiecīgajā tirgus situācijā tas būtu nepieciešams. Vairāki citi respondenti arī atbalstīja šāda mehānisma ieviešanu.

Tīrvērtes pienākumus var mainīt vai atcelt ar regulatīviem tehniskiem standartiem, taču šis process var ilgt vairākus mēnešus. Turklāt ir apstākļi, kurus varētu paredzēt un kuros varētu būt nepieciešama tīrvērtes pienākuma atcelšanas paātrināta procedūra, lai novērstu tirgus traucējumus. Komisija tādējādi piedāvās **tīrvērtes pienākuma atcelšanas mehānismu kā daļu no priekšlikuma par centrālo darījumu partneru atveseļošanu un noregulējumu rezolūcijas sagatavošanas nolūkā un apsvērs iespēju paplašināt tīrvērtes pienākuma atcelšanas jomu citos atbilstošos nolūkos.**

4.1.2. Maržu prasību paredzamības sekmēšana

Daudzi respondenti, jo īpaši nozaru apvienības un bankas, norādīja, ka pašreiz var būt grūti paredzēt maržu līmeņus, kas būs jāpaziņo centrālajiem darījumu partneriem attiecībā uz darījumiem, kuriem veikta centralizēta tīrvērte. Šie respondenti ierosināja, ka labāka centrālo darījumu partneru informācijas nodošana tīrvērtes dalībniekiem varētu novērst šo trūkumu. Gan EVTI, gan ESRK savos ziņojumos par procikliskumu un maržu prasībām arī aicināja ieviest lielāku pārredzamību saistībā ar maržu standartiem un procikliskuma prasībām. **Labāka informācijas apmaiņa varētu nodrošināt maržu prasību ievērošanas lielāku efektivitāti tirgus dalībnieku vidū un sniegt tiem iespēju labāk pārvaldīt savus aktīvus.**

Tāpat arī attiecībā uz darījumiem, *kuriem nav veikta tīrvērte*, daži respondenti, jo īpaši finanšu iestādes, norādīja uz skaidru pilnvaru trūkumu saistībā ar sākotnējās maržas modeļiem, kuri jāapstiprina iestādēm; tas varētu izraisīt neskaidrību tirgus dalībniekiem par to, vai iestādes uzskata viņu aprēķinus par pilnīgi atbilstošiem noteikumiem. **Pilnvaras saistībā ar sākotnējās maržas modeļiem, kas jāapstiprina iestādēm, varētu veicināt noteiktību tirgus dalībniekiem un iestādēm.**

4.1.3. Ziņošanas par tirdzniecību racionalizēšana

Saistībā ar tematu par ziņošanu darījumu reģistriem tika iesniegts liels skaits atbilžu no tirgus dalībniekiem un iestādēm. Respondenti, proti, galvenokārt nozaru apvienības un uzņēmumi, kā arī publiskas iestādes, konsultāciju uzņēmumi, NVO un arodapvienība, uzskatīja, ka pašreiz daudzi ziņojumi, kurus sagatavojuši divi darījumu partneri, kas iesaistīti vienā un tajā pašā darījumā, nav precīzi saskaņoti darījumu reģistros. Tas daļēji saistīts ar skaidrības trūkumu par to, kas jāziņo un kādā veidā tas jādara, kā arī ar atšķirībām darījumu reģistru prasībās. Turklāt respondenti ierosināja, ka prasības varētu ievērojami vienkāršot, nezaudējot būtiskus datus, jo īpaši attiecībā uz biržā tirgotiem atvasinātiem instrumentiem. Respondenti arī apšaubīja, vai precīzu datu iesniegšanas un saskaņošanas grūtību rezultātā dati ir uzticami un lietojami tādā veidā, kā tam jābūt. Visbeidzot, respondenti apšaubīja, cik lietderīga ir prasība, ar ko paredz ziņošanu par darījumiem, kuri veikti pirms ziņošanas pienākuma piemērošanas sākuma (tā sauktā "atlikšana"), jo šos datus ir ļoti grūti paziņot — tie aptver atvasināto instrumentu darījumus, kas tika noslēgti, pirms darījumu partneri varēja zināt, kāda informācija jāsaglabā un jāziņo —, turklāt šī prasība tiek uzskatīta par aizvien mazāk noderīgu, jo tā attiecas uz senākiem datiem, kas regulatoriem nav īpaši svarīgi.

Daudzi respondenti arī norādīja uz uzlabojumiem, kurus varētu veikt darījumu reģistru līmenī, lai datu apkopošana kļūtu efektīvāka, jo īpaši, izmantojot Savienības darījumu reģistru vienoto metodiku. Turklāt EVTI ierosināja, ka sodi darījumu reģistriembūtu jāpalielina, lai nodrošinātu efektīvu uzraudzību.

Pārredzamības veicināšana, racionalizējot ziņošanas prasības konkrētās jomās un uzlabojot darījumu reģistru darbību, ir būtiska, lai pilnībā sasniegtu Regulas par Eiropas tirgus infrastruktūru mērķus. Tādējādi uzskatāms, ka jāveic pašreizējo noteikumu papildu novērtējums, lai īstenotu konkrētus pasākumus šā mērķa sasniegšanai. Tas var arī palīdzēt samazināt atbilstības slogu tirgus dalībniekiem.

Turklāt konkrētas trešo valstu iestādes saskaras ar juridiskām problēmām tādu pasākumu īstenošanā (t. i., starptautiska nolīguma slēgšanā), kas pašreiz nepieciešami saskaņā ar Regulu par Eiropas tirgus infrastruktūru, lai nodrošinātu abpusēju piekļuvi darījumu reģistru datiem. **Tāpēc būtu jāizpēta tādas alternatīvas metodes trešo valstu iestāžu piekļuves nodrošināšanai darījumu reģistru datiem, kas sniedz atbilstošu aizsardzību.**

4.2. Nesamērīgu izmaksu un slogu samazināšana

4.2.1. Darījumu tvērums

Atbildēs tika norādītas vairākas jomas, kurās to darījumu tvērums, uz kuriem attiecināmas prasības, varētu tikt uzskatīts par nevajadzīgu saistībā ar Regulas par Eiropas tirgus infrastruktūru mērķu sasniegšanu.

Konkrētāk, tika apšaubīts, vai prasība veikt tīrvērti līgumiem, kas noslēgti pirms tīrvērtes pienākuma stāšanās spēkā (tā sauktā "intensīvāka īstenošana sākumposmā"), ir samērīga, ņemot vērā to līgumu ierobežoto skaitu, uz ko tas attieksies, jo šis būtībā ir pagaidu pasākums, kas izstrādāts, lai līdzsvarotu grūtības un neskaidrību, kas rodas, piemērojot tīrvērtes pienākumus ar atpakaļejošu spēku. Uzņēmumi un nozaru apvienības apšaubīja, vai ir samērīgi piemērot darbības riska mazināšanas prasības grupas iekšējiem darījumiem, jo šie darījumi tiek veikti tajās pašās uzņēmumu grupās, kur darījumu partneru koordinēšana ir darījuma procedūras daļa.

Ir lietderīgi pārskatīt to, kādā mērā darījumi, kas sākti pirms tīrvērtes pienākuma stāšanās spēkā, un grupas iekšējie darījumi jāatstāj iekļauti attiecīgo prasību tvērumā.

4.2.2. Iestāžu tvērums

*a) Nefinanšu darījumu partneri (*NFC*)*

Attiecībā uz Regulas par Eiropas tirgus infrastruktūru prasību darījumu partneru tvērumu respondenti norādīja, ka nefinanšu darījumu partneri saskaras ar būtiskām problēmām prasību izpildē, jo īpaši ziņošanas prasību izpildē, ierobežotu resursu un pieredzes trūkuma dēļ. Ņemot vērā šo problēmu nozīmīgumu, daudzi nefinanšu

darījumu partneri apšaubīja, vai šādi darījumu partneri rada tādu sistēmisku risku, kas pamato Regulas par Eiropas tirgus infrastruktūru prasību turpmāku piemērošanu. Respondenti arī norādīja, ka Regula par Eiropas tirgus infrastruktūru attiecībā uz nefinanšu darījumu partneriem šķiet stingrāka par daudziem līdzīgiem regulatīvajiem režīmiem trešās valstīs.

Tāpēc ir lietderīgi novērtēt, vai jāpielāgo Regulas par Eiropas tirgus infrastruktūru pamatprasību tvērums, lai novērstu nefinanšu darījumu partneru problēmas.

Šādi pielāgojumi varētu ietvert tādu nefinanšu darījumu partneru juridisko pienākumu atcelšanu, kas attiecas uz darbības riska mazināšanas prasību izpildi, kā arī ziņošanas vienkāršošanu attiecībā uz to darījumiem. Tomēr šīs prasības nedrīkst pilnīgi atcelt attiecībā uz šādiem darījumiem, lai saglabātu Regulas par Eiropas tirgus infrastruktūru pamatmērķu piemērošanu finanšu stabilitātes ziņā. Jāizpēta iespējas, lai apsvērtu, vai a) finanšu darījumu partneriem būtu jāziņo par atsavināto instrumentu datiem nefinanšu darījumu partneru vārdā; b) finanšu darījumu partneriem (nevis nefinanšu darījumu partneriem) būtu jānodrošina darbības riska mazināšanas prasību piemērošana darījumos ar nefinanšu darījumu partneriem; c) nefinanšu darījumu partneri būtu jāatbrīvo no ziņošanas par grupas iekšējiem darījumiem.

Turklāt EVTI ziņojumā par šo tematu sniedza jaunu ieskatu nefinanšu darījumu partneru darbībā pēc Regulas par Eiropas tirgus infrastruktūru ziņošanas prasību ieviešanas. Saskaņā ar EVTI konstatējumiem nefinanšu darījumu partneri atbrīvojumu no riska ierobežošanas var uzskatīt par grūti pārraugāmu un piemērojamu praksē. Tādējādi Savienībā nefinanšu darījumu partneriem varētu piemērot nesaskaņotus regulatīvos režīmus. Saskaņā ar pieejamajiem datiem ir arī skaidrs, ka nefinanšu darījumu partneriem raksturīgs zems savstarpējās savienotības līmenis ar finanšu sistēmu, jo tie tirgos slēdz darījumus ar ļoti mazu skaitu darījumu partneriem, proti, vidēji 1 vai 2 darījumu partneri uz katru uzņēmumu; salīdzinājumam — finanšu darījumu partneriem šis rādītājs vidēji ir 31 darījumu partneris uz katru uzņēmumu.

Pamatojoties uz EVTI atsauksmēm, var secināt, ka dažiem nefinanšu darījumu partneriem pašreizējās pieejas piemērošana saskaņā ar Regulu par Eiropas tirgus infrastruktūru rada pārāk lielu slogu un ka tā būtiski nesamazina sistēmisko risku. Tomēr tiek uzskatīts, ka riska ierobežošanas darbības veids ir būtisks faktors, apsverot nefinanšu darījumu partneru sistēmisko atbilstību, jo riska ierobežošanas iestādes parasti pārāk nepalielina saistību īpatsvaru, un tām ir kompensējošas pozīcijas attiecībā uz to ārpusbiržas atvasināto instrumentu līgumiem.

Tāpēc, ņemot vērā nefinanšu darījumu partneru ierobežoto savstarpējo savienotību, kas konstatēta, pamatojoties uz finanšu sistēmas pašreizējiem datiem, turpmāk jāapsver arī tas, vai tīrvērtes un maržu prasības jāattiecina uz nefinanšu darījumu partneriem vai tikai uzdažiem no tiem, pamatojoties uz darbības apjomu un veidu atvasināto instrumentu tirgos.

Šajos apsvērumos būtu jāņem vērā tas, ka daži nefinanšu darījumu partneri var tikt pārklasificēti, kad tiks ieviesta FITD II pakete.

b) Nelieli finanšu darījumu partneri

Papildus nefinanšu darījumu partneru grūtībām nelielas finanšu sabiedrības un nozaru apvienības un dažas publiskās iestādes norādīja, ka, veicot ierobežotu darbību ar atvasinātajiem instrumentiem, tās saskaras ar būtiskām problēmām saistībā ar tādas piekļuves nodrošināšanu tīrvērtei, kas nepieciešama turpmāko tīrvērtes pienākumu izpildei. Respondenti uzskatīja, ka tas galvenokārt bija saistīts ar sviras rādītāja prasībām, kuru ieviešanu tīrvērtes dalībnieki paredzēja saskaņā ar Kapitāla prasību regulu[11] un kuras tiek uzskatītas par tādām, kas potenciāli var sadārdzināt klientu tīrvērtes pakalpojumus tādā mērā, ka tie šos pakalpojumus nespēj piedāvāt. Cits respondentu norādītais šķērslis bija nošķiršanas un pārnesamības iespēju elastības un noteiktības trūkums. Respondenti norādīja problēmas šo konkrēto prasību piemērošanā, jo tās var būt grūti īstenot dažās dalībvalstīs vietējo maksātnespējas tiesību aktu dēļ. Visbeidzot, vairāki respondenti ierosināja, ka, pat ja minētos šķēršļus varētu novērst, daži nelieli finanšu darījumu partneri, kam piemēro tīrvērtes prasības, veic tik ierobežotu darbību ārpusbiržas atvasināto instrumentu jomā, ka tiem nav komerciāli izdevīgi izstrādāt tīrvērtes risinājumus. **Jāapsver pasākumi, ar kuriem novērš klientu tīrvērtes šķēršļus.**

c) Pensiju shēmu mehānismi

Pensiju shēmu mehānismi pašreiz ir atbrīvoti no tīrvērtes saskaņā ar Regulu par Eiropas tirgus infrastruktūru atbilstoši Komisijas deleģētajai regulai[12]. Šis atbrīvojums beigsies vēlākais 2017. gada 16. augustā, un to ar citu Eiropas Komisijas deleģēto aktu var pagarināt uz vienu papildu gadu. Kā aprakstīts Komisijas ziņojumā, ar ko mēra *CCP* panākto progresu un veltītās pūles, izstrādājot tehniskus risinājumus, kas vajadzīgi, lai pensijas shēmu mehānismi varētu pārvest bezskaidras naudas nodrošinājumu kā mainīgās maržas, kā arī nosaka, vai ir vajadzīgi pasākumi, kas atvieglo šādus risinājumus[13], tādu tīrvērtes risinājumu pieejamība, ar ko sniedz iespēju pensiju shēmu mehānismiem nodrošināt bezskaidras naudas līdzekļus kā mainīgās

[11] Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 26. jūnija Regula (ES) Nr. 575/2013 par prudenciālajām prasībām attiecībā uz kredītiestādēm un ieguldījumu brokeru sabiedrībām, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 648/2012, OV L 176, 27.6.2013.

[12] Komisijas 2015. gada 5. jūnija Deleģētā regula (ES) 2015/1515, ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 648/2012 attiecībā uz pārejas periodu pagarināšanu saistībā ar pensiju shēmu mehānismiem, OV L 239, 15.9.2015.

[13] Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei, ar ko saskaņā ar 85. panta 2. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 4. jūlija Regulā (ES) Nr. 648/2012 par ārpusbiržas atvasinātajiem instrumentiem, centrālajiem darījumu partneriem un darījumu reģistriem mēra *CCP* panākto progresu un pieliktās pūles, izstrādājot tehniskus risinājumus, kas vajadzīgi, lai pensijas shēmu mehānismi varētu pārvest bezskaidras naudas nodrošinājumu kā mainīgās maržas, kā arī nosaka, vai ir vajadzīgi pasākumi, kas atvieglo šādus risinājumus (COM(2015) 39 *final*, 3.2.2015.).

maržas, tuvākajā nākotnē tomēr ir maz ticama. Kad pašreiz Regulā par Eiropas tirgus infrastruktūru noteiktais pagaidu atbrīvojums no tīrvērtes beigsies, pensiju shēmu mehānismiem būs vai nu i) jāpaļaujas uz repo tirgiem saistībā ar nodrošinājuma pārveidi, vai ii) jāpalielina to skaidrās naudas apjoms attiecībā pret bezskaidras naudas līdzekļiem. Pirmais scenārijs varētu nenodrošināt stabilu risinājumu tirgus svārstīguma laikā, un slogs uz repo tirgu spējām varētu radīt likviditātes un stabilitātes apdraudējumu šajos tirgos plašākā mērogā. Otrais scenārijs negatīvi ietekmētu pensiju shēmu mehānismu saņēmēju ienākumus no pensijas; Eiropas Komisijas pasūtītajā pamatpētījumā[14] noteikts, ka šis rādītājs ES 20–40 gadu laikā varētu būt līdz 3,66 %[15].

Jānovērtē, vai pašreizējo atbrīvojumu varētu pagarināt vai noteikt kā pastāvīgu, neapdraudot Regulas par Eiropas tirgus infrastruktūru mērķi samazināt sistēmisko risku, jo uz pensiju shēmu mehānismiem joprojām attiektos divpusējās maržu prasības ārpusbiržas darījumiem, kuriem netiek veikta centralizēta tīrvērte, kas mazinātu sistēmiskos riskus.

5. SECINĀJUMI

Nešķiet, ka būtu vajadzība būtiski mainīt Regulas par Eiropas tirgus infrastruktūru pamatprasības; pamatprasības ir nozīmīgas saistībā ar pārredzamības nodrošināšanu un sistēmisko risku mazināšanu atvasināto instrumentu tirgos.

Tomēr pēc to datu analīzes, kas iegūti Regulas par Eiropas tirgus infrastruktūru pārskatīšanas procesā un uzaicinājuma sniegt atsauksmes ietvaros, jāapsver pasākumi šajā ziņojumā noteikto problēmu risināšanai.

Konkrētāk, nepieciešams papildu novērtējums, lai noteiktu, kā mazināt konstatētās problēmas, lai sniegtu iespēju pilnveidot Regulas par Eiropas tirgus infrastruktūru piemērošanu, ar ko varētu novērst pārmērīgu regulatīvo slogu tirgus dalībniekiem un ļaut vienmērīgāk ieviest prasības, vienlaikus nodrošinot Regulas par Eiropas tirgus infrastruktūru mērķu izpildi. Šajā procesā būtu piesardzīgi jāņem vērā starptautiskie principi atvasināto instrumentu tirgu jomā, lai nodrošinātu pasaules tirgu efektīvu darbību. Turklāt šī iniciatīva sniegtu atbalstu Komisijas labāka regulējuma programmai, jo tiktu novērstas nevajadzīgās izmaksas, kas pašreiz ir uzņēmumiem, un tādējādi rastos līdzekļi ieguldījumiem.

Komisija ierosinās Regulas par Eiropas tirgus infrastruktūru leģislatīvu pārskatu 2017. gadā Normatīvās atbilstības un izpildes programmas (*REFIT*) ietvaros un papildinās to ar ietekmes novērtējumu, kurā padziļināti aplūkos dažādos attiecīgos jautājumus. Šajā pārskatā Komisija arī novērtēs attiecīgos tehniskos standartus, kas ir saistīti ar Regulu par Eiropas tirgus infrastruktūru.

[14] Pamatziņojums par risinājumiem, kas vajadzīgi, lai pensijas shēmu mehānismi varētu sniegt bezskaidras naudas nodrošinājumu centrālajiem darījumu partneriem (2014. gada 25. jūlijs).

[15] Turpat.

Visbeidzot, Komisija arī ierosina tiesību aktu par centrālo darījumu partneru atveseļošanu un noregulējumu, kurā aplūkoti elementi, kas nav ietverti Regulā par Eiropas tirgus infrastruktūru, piemēram, atveseļošanas plānošana, noregulējuma plānošana un noregulējamības šķēršļu novēršana attiecībā uz centrālajiem darījumu partneriem, lai iestādes varētu efektīvi novērst to finansiālās grūtības, neradot pārmērīgu finanšu stabilitāti vai neapdraudot publiskos līdzekļus.